

СОЁЛ, СПОРТ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ,
ЗАЛУУЧУУДЫН ЯАМ

ДОТООД АУДИТЫН ТАЙЛАН

Дотоод аудитын нэр: Санхүүгийн дотоод аудит

Хамрагдсан байгууллага: Дорнод аймгийн Төв номын сан

Тайлангийн код: ХШҮДАГ-2025/ДА/19

Улаанбаатар хот

2025 он

АГУУЛГА

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР 1

1. ТАНИЛЦУУЛГА..... 2

 1.1. Байгууллагын тухай 2

2. АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ 3

 2.1. Аудитын зорилго: 3

 2.2. Аудитын хамрах хүрээ, хязгаарлалт 3

 2.3. Аудитын арга, аргачлал 3

 2.4. Өмнөх шалгалтын талаар 3

3. ЗАСАГЛАЛ, ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА, ДОТООД ХЯНАЛТЫН ТӨЛӨВШИЛ..... 4

 3.1. Засаглалын удирдлагын талаар 4

 3.2. Эрсдэлийн удирдлагын талаар..... 5

 3.3. Дотоод хяналтын талаар..... 5

4. Санхүүгийн үйл АЖИЛЛАГААНЫ талаар 5

5. АУДИТЫН ҮР ДҮН..... 7

 5.1. Засаглал, дотоод хяналт, нийтлэг мөрдөгдөх хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн талаар. 7

 5.2. Санхүүгийн үйл ажиллагааны чиглэлээр..... 7

 5.3. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийн чиглэлээр 9

6.НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ..... 10

7. ЗӨВЛӨМЖ..... 10

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ССАЖЗЯ	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам
ХШҮДАГ	Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар

1. ТАНИЛЦУУЛГА

Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-д заасан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитыг хэрэгжүүлэх”, Засгийн газрын 2015 оны 483 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Дотоод аудитын дүрэм”-ийн 7.2, 7.3, Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, сайдын дэргэдэх “Дотоод аудитын хорооны 2025 оны төлөвлөгөө”, Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2025 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдрийн А/76 дугаар тушаалаар баталсан “Харьяа байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, дотоод аудит хийх” удирдамжийн дагуу 2025 оны 11 дүгээр сарын 07-ны өдрөөс эхлэн ХШҮДАГ-ын дарга Д.Түмэндэмбэрэл ахалж, тус газрын ахлах шинжээч Ц.Алтанхуяг, гэрээт дотоод аудитор О.Пүрэвсүх нар Дорнод аймгийн Төв номын сангийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудитыг гүйцэтгэлээ.

1.1. Байгууллагын тухай

Дорнод аймгийн Номын сан нь 1946 онд аймгийн Нийтийн ном сан нэртэйгээр 300 гаруй номтой, 1 эрхлэгчийн орон тоотой анх байгуулагдсан. Монгол Улсын Гэгээрлийн сайдын 1997 оны 99 дүгээр тушаалаар аймгийн Төв номын сан болсон. Номын сангийн барилгын өргөтгөл 2014 онд ашиглалтад орсон. Яамны санхүүжилтээр 2023 онд цахим уншлагын танхим нээсэн.

Засгийн газар, салбарын яам, аймаг орон нутгийн бодлого шийдвэртэй уялдуулан соёлын үйлчилгээг иргэд, олон нийтэд тэгш хүртээмжтэй хүргэх, соёлын үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх зорилт дэвшүүлэн ажиллаж байна.

Тус байгууллага нь 18 ажилтны орон тоотой, нэг ээлжинд 252 хүн үйлчлэх хүчин чадалтай, 72.0 мянга гаруй номын фондтой, уншлагын 9 тэнхимээр иргэдэд үйлчилж байна.

Байгууллагын регистрийн дугаар 9030646, үндсэн үйл ажиллагааны 100070035002 тоот харилцах дансаар бэлэн, бэлэн бус төлбөр тооцоог хийж иржээ.

Аймгийн Засаг даргын 2022 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн Б/03 дугаар захирамжаар Н.Алтанцэцэгийг Дорнод аймгийн Төв номын сангийн захирлын албан тушаалд томилсон байна. Аудитын хамрах хугацаанд дээрх шийдвэрийн дагуу нэгдүгээр гарын үсгийг Н.Алтанцэцэг одоог хүртэл, хоёрдугаар гарын үсгийг нягтлан бодогчоор 2022 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн Б/13 дугаар тушаалаар томилогдсон Г.Түмэнжаргал нар тус тус зурж хөрөнгө, мөнгийг захиран зарцуулжээ.

Тус байгууллага нь 2024 оны жилийн эцсийн болон 2025 оны хагас болон III улирлын санхүү, татвар, нийгмийн даатгалын тайлангуудыг хуулийн хугацаанд нь холбогдох байгууллагуудад гарган өгч баталгаажуулсан.

Бүтэц зохион байгуулалт

Байгууллага нь захиргаа аж ахуй -8, уншлага үйлчилгээ -5, лавлагаа арга зүй -5 орон тоотой, 3 нэгжтэй ажиллаж байна.

Засаглах удирдлага: Аймгийн нийтийн номын сангийн үлгэрчилсэн дүрмийн 2.2-д номын сан нь орон тооны бус мэргэжлийн зөвлөлтэй байж болох тухай заалтын дагуу захирлын дэргэд 2 зөвлөл ажиллаж байна. Үүнд: 2025 оны 06 дугаар сарын 24-ны өдрийн А/08 тушаалаар “Баримт бичгийг нягтлан шалгах комисс”, 2025 оны 08 дүгээр сарын 20-ны “Ёс зүйн дэд хороог шинэчлэн байгуулах тухай” А/09 дугаар тушаалаар зөвлөл, дэд хороо тус тус байгуулагдсан байна.

2. АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ

2.1. Аудитын зорилго:

Тус байгууллагын засаглал, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналтын үйл явцын үр нөлөөтэй байдлыг үнэлж, төсөв санхүүгийн үйл ажиллагаанд санхүүгийн аудит хийн дүгнэж, илэрсэн алдаа дутагдлыг арилгуулах, зөвлөмж өгөх байдлаар байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах зорилго баримтлан ажилласан.

2.2. Аудитын хамрах хүрээ, хязгаарлалт

Хамарсан хүрээ: Тус байгууллагын 2025 оны III улирлын байдлаар тасалбар болгон санхүүгийн үйл ажиллагаа (засаглал, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналт, төсөв, санхүүгийн бүртгэл тооцоо, хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөр)-нд байдалд санхүүгийн дотоод аудитыг гүйцэтгэсэн.

Хязгаарлалт: Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь тус байгууллагын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд санхүүгийн аудит хийж “Өөрчлөлтгүй дүгнэлт” өгсөн тул уг тайлангийн хамарсан хүрээгээр энэхүү хяналт шалгалтыг хязгаарлаж, итгэл хүлээлгэсэн болно.

2.3. Аудитын арга, аргачлал

Сангийн сайдын 2019 оны 268 дугаар тушаалаар баталсан “Улсын салбарын дотоод аудитын аргачлал”, Соёлын сайдын /хуучин нэрээр/ 2022 оны А/118 дугаар тушаалаар баталсан “Дотоод аудитыг гүйцэтгэх аргачлал”-ыг мөрдөж санхүүгийн аудитыг гүйцэтгэсэн болно.

Аудитад дараах хууль эрх зүйн актуудыг шалгуур болго. Үүнд:

- ✓ Төрийн албаны тухай хууль;
- ✓ Төсвийн тухай хууль;
- ✓ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай;
- ✓ Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль;
- ✓ Төрийн аудитын тухай хууль;
- ✓ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль;
- ✓ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль;
- ✓ Шилэн дансны тухай хууль;
- ✓ Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- ✓ Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль;
- ✓ Соёлын тухай хууль;
- ✓ Номын сангийн тухай хууль;
- ✓ Нийгмийн даатгалын тухай хууль;
- ✓ Бусад холбогдох хууль тогтоомж, эрх зүйн акт.

2.4. Өмнөх шалгалтын талаар

Тус байгууллагын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газар санхүүгийн аудит хийж гүйцэтгэсэн. Аудитын дүнгээр 2 нэр төрлийн алдаа зөрчил илэрч зөвлөмж хүргүүлсний хэрэгжилтийг хянахад 99 хувьтай байна. Үүнд:

Шийдвэрийн төрөл	Аудитын байгууллагын тогтоосон акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн товч утга	Мөнгөн дүн мян төг	Хэрэгжүүлсэн байдал
Зөвлөмж	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого/үндсэн үйл ажиллагааны орлого/-ыг 36.0 сая төгрөгөөр төлөвлөсөн ч гүйцэтгэлээр 2.7 сая төгрөгийн өөрийн орлого буюу номын сангийн орлогыг, 10.0 сая төгрөгийн ЗДТГ-аас олгосон санхүүжилтийг, 1.0 төгрөгийн Соёлын яамнаас олгосон санхүүжилтийг тус тус бүртгэж, төлөвлөснөөс 22.3 сая төгрөгөөр дутуу төвлөрүүлсэн байна.	22,265.0	Байгууллагын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд үндсэн үйл ажиллагааны орлого, дээд шатны төсвийн захирагчаас олгох санхүүгийн дэмжлэгийг 31.0 сая төгрөгөөр төлөвлөж батлуулсан. Аймгийн Засаг даргын 2025 оны 01 дүгээр сарын 31-ний А/55 захирамжаар 20.0 сая төгрөг, мөн өдрийн А/56 дугаар захирамжийн дагуу 8.5 сая төгрөгийн нийт 28.5 сая санхүүгийн дэмжлэг, өөрийн үндсэн үйл ажиллагааны орлогоор 1.9 сая төгрөг төвлөрүүлж төлөвлөгөөг 98 хувийн биелэлтэй байна.
Зөвлөмж	Үндсэн хөрөнгийн данс бүртгэлд 2007-2015 онд ашиглалтад орсон элэгдлийн хэмжээ ашиглалтын хугацаагаараа балансын үнээ бүрэн нөхсөн нийт 26.5 сая төгрөгийн 208 ширхэг хөрөнгийг данс бүртгэлээс хасах саналаа эрх бүхий байгууллагад тавьж, шийдвэр гаргуулаагүй байна.	26,458.2	Аймгийн ИТХ-ын 2025 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн ээлжит V хуралдааны 05/06 дугаар тогтоолын хавсралтаар 20 нэр төрлийн 46 ширхэг 13,919.3 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг актлах шийдвэр гаргуулсан. Мөн Аймгийн ИТХ-ын 2025 оны 08 дугаар сарын 08-ны өдрийн 05-01/03 тогтоолын хавсралтаар 27 нэр төрлийн 91 ширхэг 18,026.9 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг актлах шийдвэр гаргуулсан. Байгууллагын 2025 оны хагас жилийн болон III улирлын санхүүгийн тайланд дээрх хөрөнгийг данснаас хасч, акталж тогтоолын биелэлтийг хангаж ажилласан. Биелэлт 100 хувь
Дүн		48,723.2	

3. ЗАСАГЛАЛ, ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА, ДОТООД ХЯНАЛТЫН ТӨЛӨВШИЛ

3.1. Засаглалын удирдлагын талаар

Хөдөлмөрийн дотоод журмын талаар:

Байгууллагын захирлын 2025 оны 09 дүгээр сарын 24-ний өдрийн А/12 дугаар тушаалаар “Хөдөлмөрийн дотоод журам”-ыг баталсан байна.

Тушаал шийдвэрийн талаар:

Тус байгууллага нь 2025 оны эхний улирлын байдлаар үндсэн үйл ажиллагааны чиглэлээр “А” индексийн 13, боловсон хүчний чиглэлээр “Б” индексийн 22, нийт 35 тушаал төлөвлөж гаргасан байна.

Байгууллагын засаглалын талаар ажлын баримт АБ1002-оор ерөнхий 3 асуултын хүрээнд 7 дэд асуулга авч дотоод аудитын аргачлалд заасан 8 шалгуураар үнэлгээ хийхэд төлөвшил нь “Давтамжтай буюу 2-р түвшин”-нд байна

3.2. Эрсдэлийн удирдлагын талаар

Тус байгууллага нь эрсдэлээ тодорхойлж, үнэлдэггүй.

Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын үйл явцын талаар ажлын баримт АБ1003-аар 12 асуулга авч, дотоод аудитын аргачлалд заасан 8 шалгуураар үнэлгээ хийхэд төлөвшил нь “Эхлэлийн буюу 1-р түвшин”-нд байна.

3.3. Дотоод хяналтын талаар

Дотоод хяналтын тухайд байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж тайлагнасан, санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Байгууллагын дотоод хяналтын 2025 оны төлөвлөгөөнд 10 арга хэмжээ төлөвлөсөн. Дотоод хяналтын үйл явцын талаар ажлын баримт АБ1004-өөр 8 асуулга авч дотоод аудитын аргачлалд заасан 4 чиглэлийн 13 шалгуураар үнэлгээ хийхэд төлөвшил нь “Эхлэлийн буюу 1-р түвшин”-нд байна.

4. САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Төсвийн төлөвлөлт

Байгууллагын 2025 оны төсвийн төслийг 875,036.5 мянган төгрөгөөр боловсруулан ССАЖЗЯ - нд хүргүүлсэн.

ССАЖЗЯ - аас тус байгууллагын 2025 оны төсвийг 597,416.4 мянган төгрөгөөр анх баталсан боловч 2025 оны 7 дугаар сард хийгдсэн төсвийн тодотголоор 558,792.6 мянган төгрөг болж 38,623.8 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Тус байгууллагын 2025 оны урсгал санхүүжилтэд улс, орон нутгийн төсвөөс 1 хөтөлбөр 6 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 644.644.0 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсан.

- Үндсэн үйл ажиллагааны зардалд 509,984.6 мянган төгрөг
- Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж урамшууллын зардалд 17,808.0 мянган төгрөг
- Байр ашиглалтын зардалд 52.0 сая төгрөг
- Засаг даргын дэмжлэг 31.0 сая төгрөг
- Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилт 33,851.4 мянган төгрөг

Тус байгууллагын 2025 оны III улирлын санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 70,832.9 мянган төгрөгөөр буюу 6.52 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	1,290.0	38,060.8	36,770.8
Авлага			-
Бараа материал	52,501.1	53,571.4	1,070.3
Үндсэн хөрөнгө	1,032,640.7	1,065,632.5	32,991.8
Нийт хөрөнгө	1,086,431.8	1,157,264.7	70,832.9
Богино хугацаат өр төлбөр	-	-	-
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	1,086,431.8	1,157,264.7	70,832.9
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	1,086,431.8	1,157,264.7	70,832.9

Мөнгөн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 36,770.8 мянган төгрөг байна. Энэ нь Төрийн сангийн харилцах дансны үлдэгдэл байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 1,070.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Тайлант хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр 4,487.6 мянган төгрөгийн бараа материалын худалдан авч, 3,417.5 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулж тайлагнасан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 1,065,632.5 мянган төгрөг болж 32,991.8 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Энэ нь тайлант хугацааны 70.0 сая төгрөгийн үнэ бүхий үндсэн хөрөнгө орлого авч, 31,566.4 мянган төгрөгийн хөрөнгө акталж, тайлант хугацаанд 5,483.8 мянган төгрөгийн цэвэр элэгдэл байгуулсантай холбоотой байна.

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлгүй. Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 1,157,264.7 мянган төгрөг болж, 70,832.9 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

Төсвийн гүйцэтгэл

Гүйцэтгэлээр 2025 оны III улиралд улс, орон нутгийн төсвөөс 576,459.1 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон байна. Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар харуулав.

Байгууллагын 2025 оны III улирлын байдлаарх төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн дүн

№	Орлого, зардлын эдийн засгийн ангилал	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	зөрүү	Хувь
I	НИЙТ САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	644,644.0	576,459.1	68,184.9	89.4
80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	502,484.6	436,099.7	66,384.9	86.8
80215	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны аж	7,500.0	7,500.0	-	100.0
80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж,	17,808.0	17,808.0	-	100.0
81855	Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилт	33,851.4	33,851.4	-	100.0
83603	Дээд шатны төсвөөс хуваарилсан дэмжлэг	31,000.0	30,400.0	600.0	98.1
80111	Төрийн өмчийн барилгын тогтмол зардал	52,000.0	50,800.0	1,200.0	97.7
II	НИЙТ ЗАРДАЛ	644,644.0	559,028.9	85,615.1	86.7
2101	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл ура	435,913.2	376,099.8	59,813.4	86.3
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатга	54,489.2	47,701.7	6,787.5	87.5
210301	Гэрэл, цахилгаан	8,900.0	6,351.7	2,548.3	71.4
210302	Түлш, халаалт	10,100.0	7,508.7	2,591.3	74.3
210303	Цэвэр, бохир ус	6,000.0	3,763.0	2,237.0	62.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зар	27,000.0	26,998.8	1.2	100.0
210401	Бичиг хэрэг	900.0	750.0	150.0	83.3
210402	Тээвэр, шатахуун	450.0	450.0	-	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэт	900.0	671.4	228.6	74.6
210404	Ном, хэвлэл	2,500.2	2,500.2	0.0	100.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх,	900.0	900.0	-	100.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,000.0	985.0	15.0	98.5
210702	Дотоод албан томилолт	1,500.0	1,500.0	-	100.0
210802	Аудит бат, зэрэглэл тогтоох	600.0	-	600.0	0.0
210807	Газрын төлбөр	1,732.0	433.0	1,299.0	25.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зарда	1,600.0	1,200.0	400.0	75.0

210801	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны зардал	7,500.0	5,000.0	2,500.0	66.7
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах тэтгэмж	17,808.0	17,808.0	-	100.0
	Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн нэгдсэн зарцуулалт	33,851.4	33,807.6	43.8	99.9
210104	Урамшуулал	4,513.5	4,513.5	-	100.0
210201	Нийгмийн даатгалын шимтгэл	564.2	561.5	2.7	99.5
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	13,540.6	13,539.8	0.8	100.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зарда	10,155.4	10,122.8	32.6	99.7
213204	Ажил олгогчоос олгох тэт, урам	5,077.7	5,070.0	7.7	99.8
210801	Дээд шатны төсвөөс хуваарилсан дэмжлэгийн зарцуулалт	31,000.0	24,600.0	6,400.0	79.4

5. АУДИТЫН ҮР ДҮН

5.1. Засаглал, дотоод хяналт, нийтлэг мөрдөгдөх хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн талаар.

Илэрсэн асуудал 1. Дотоод хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлээгүй байна.	
Дотоод аудитын хамарсан хүрээ: Засаглал, эрсдэлийн удирдлагын төлөвшлийг тодорхойлох, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хянаж үр нөлөөг үнэлэх.	
Шалгуур үзүүлэлт:	Илэрсэн алдаа, дутагдал:
Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам”-ын 1.3. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь энэхүү нийтлэг журамд нийцүүлэн, өөрийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон “Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам”-тай байна.	Дотоод хяналт шалгалтын төлөвлөгөөний дагуу удирдамж батлан хяналт шалгалтыг гүйцэтгээгүй, дотоод хяналт шалгалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт хангалтгүй байна;
Шалтгаан	
Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх талаар албан тушаалтны үйлдэл, эс үйлдэл.	
Үр нөлөө	
Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаа, төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагаанд эрсдэл үүсэх.	
Дүгнэлт:	
Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаа, төсөв санхүүгийн зарцуулалтад удирдамжийн дагуу дотоод хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.	
Зөвлөмж:	
1. Дотоод хяналтын ажлын төлөвлөгөөний дагуу хяналт шалгалтыг зохион байгуулан, тайлангаар илэрсэн алдаа дутагдлыг залруулан, үр дүнг хамт олонд мэдээлж байх;	

5.2. Санхүүгийн үйл ажиллагааны чиглэлээр.

Илэрсэн асуудал 1. Цалингийн сангийн батлагдсан төсөв, орон тоог 9 хувиар цомхогтгох шийдвэрээр цалингийн сан буурсан шалтгаанаар 28,427.4 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүссэн байна.
Дотоод аудитын чиглэл: Санхүүгийн тайланг үнэн зөв тайлагнасан байдлыг үнэлэх, авлага, өглөг, үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулсан эсэхийг үнэлж дүгнэх.
ССАЖЗЯ-аас олгосон тус номын сангийн 2025 оны батлагдсан төсөвт 18 ажилтны орон тоотой байхад Аймгийн Засаг даргын 2025 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн А/54 дүгээр захирамжаар Дорнод аймгийн Төв номын сангийн бүтэц орон тоог шинэчлэн 21 хүний орон тоотой баталсан байна.
Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14.2.12-т заасан “Эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгах, ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор чиг үүрэг, зохион байгуулалтын бүтцийг

батлагдсан орон тооны хязгаар, төсөвт багтаан шинэчлэн тогтоох” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Улсын Их Хурал, Засгийн газраас 2025 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулан салбарын цалингийн сангийн төсөв буурсантай холбогдуулан ССАЖЗС-ын 2025 оны 09 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 01/2515 дугаар албан бичгээр хүргүүлсэн бүтэц, орон тооны цомхотгол хийх чиглэлийг баримтлан ажиллаагүй байна.

Дээрх шалтгаанаар төсвийн гүйцэтгэлийн сарын тайлангийн өглөг, авлагын мэдээгээр үндсэн цалингийн 2,737.0 мянган төгрөгийн, ажил олгочоос төлөх шимтгэлийн 25,960.4 мянган төгрөгийн өр төлбөртэй тайлагнасан байна.

<u>Шалгуур үзүүлэлт:</u>	<u>Илэрсэн алдаа, дутагдал:</u>
Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1.төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах; 14.2.12 эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгах, ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор чиг үүрэг, зохион байгуулалтын бүтцийг батлагдсан орон тооны хязгаар , төсөвт багтаан шинэчлэн тогтоох. 16.5.5. батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах; 70.5.Төсвийн захирагч тухайн жилийн батлагдсан төсвийг зохистой удирдаагүйн улмаас авлага, өр төлбөр үүсгэсэн нь албан тушаалаас чөлөөлөх үндэслэл болно.	Өмнөх онуудад цалингийн сангийн батлагдсан төсөв 1 орон тоо дутуу батлагдаж байсан, цалингийн сан 9 хувиар буурсан шалтгаанаар 28,427.4 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн байна.
<u>Шалтгаан</u>	
Төсвийн тухай хуульд заасан Төсвийн шууд захирагчийн эрх, үүргийг хангаж ажиллаагүй, орон тооны хязгаараас илүү орон тоо батлуулан, ажил хавсарсаны нэмэгдэл хөлс олгосон.	
<u>Үр нөлөө</u>	
Байгууллагын цалингийн зардал хэтэрч өр төлбөр үүссэн үр дагавартай.	
<u>Дүгнэлт:</u>	
Төсвийн тухай хуульд заасан төсвийн шууд захирагчийн эрх, үүргийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.	
<u>Зөвлөмж:</u>	
1. Байгууллагын бүтэц, орон тоог хууль, тогтоомжийн дагуу шинэчлэн баталж, цалингийн зардлыг бууруулан үүссэн өр төлбөрийг барагдуулах;	

<u>Илэрсэн асуудал 2.</u> Хавсран түр орлон гүйцэтгэгчийн нэмэгдэл хөлсийг илүү олгосон байна.	
Дотоод аудитын чиглэл: Бүтэц орон тоо, цалин тогтоолт, бодолт, олголт, цалингаас суутгасан ХХОАТ, НДШ –ийн өр, авлагын бүртгэл хөтлөлтийг хянаж үр нөлөөг үнэлэх.	
Нөхцөл байдал: Аймгийн Засаг даргын 2025 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн А/20 дугаар захирамжаар харьяа байгууллагуудын удирдлагын цалинг шинэчлэн тогтоосон байна. Уг захирамжийн 12 дугаар хавсралтаар байгууллагын удирдлагад Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйл. Хэд хэдэн ажил зэрэг гүйцэтгэх гэсэн заалтыг захирамжийн үндэслэл хэсэг дурьдаагүй, ямар албан тушаалыг хавсран гүйцэтгэж байгаа эсэх нь тодорхойгүй байна. Энэ захирамжийг үндэслэн ажил хавсарсны 40 хувийн нэмэгдэл хөлс 4,724.5 мянган төгрөгийн цалин олгосон байна. Мөн уг захирамжид байгууллагын удирдлагад боловсролын докторын зэргийн нэмэгдлийг 15 хувиар олгохоор баталсан.	
<u>Шалгуур үзүүлэлт:</u>	<u>Илэрсэн алдаа, дутагдал:</u>
Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйл. 56.1.Ажил олгогч нь ажилтантай тохиролцсоноор ажил хослон гүйцэтгүүлэх, эзгүй байгаа ажилтны үүргийг түр орлон гүйцэтгүүлэх, ажилтны ажлын цагт багтаан өөр ажил, албан тушаал хавсран гүйцэтгүүлэх, ажлын ачааллыг нэмэгдүүлэх хэлбэрээр ажиллуулж болно. Засгийн газрын 2018 оны 382 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Төрийн албан хаагчид докторын зэрэг, профессор цолны нэмэгдэл олгох журам”-ын 4. Энэ журмын 2-т зааснаас бусад төрийн	Сул орон тоо гарсан албан хаагчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгүүлэх тушаалыг Хөдөлмөрийн тухай хуульд нийцүүлэн гаргаагүй байхад 4,724.5 мянган төгрөгийн нэмэгдэл хөлс олгосон байна. Мөн ажилтны боловсролын докторын нэмэгдлийг 5 хувиар илүү тогтоож 829.1 мянган төгрөгийн цалин илүү олгосон.

байгууллагад ажиллаж байгаа шинжлэх ухааны докторын зэрэгтэй төрийн албан хаагчид албан тушаалын сарын үндсэн цалингийн 15 хувиар, боловсролын докторын зэрэгтэй төрийн албан хаагчид албан тушаалын сарын үндсэн цалингийн 10 хувиар тооцож, докторын зэргийн нэмэгдэл олгоно.	
Шалтгаан	
Байгууллагын дарга сул орон тоог хавсран ажиллах тухай хууль, тогтоомжийг мөрдөж тушаал гараагүй үйлдэл, эс үйлдэл	
Үр нөлөө	
Цалингийн зардал хэтрэх, төсвийг хэмнэлтгүй зарцуулахад нөлөөлсөн үр дагавартай.	
Дүгнэлт:	
Сул орон тоо гарсан албан хаагчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгүүлэх тушаалыг гаргаагүй, нэмэгдэл хөлсийг илүү зарцуулсан.	
Зөвлөмж:	
1. Орон тоо батлагдсан эзгүй байгаа албан хаагчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэсэн ажилтанд Хөдөлмөрийн тухай хуулийн дагуу нэмэгдэл хөлс тооцон олгож байх, төрийн албан хаагчийн нэмэгдлийг хууль тогтоомжийн дагуу олгох.	

5.3. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийн чиглэлээр

Илэрсэн асуудал 1. Таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 2 гүйлгээ, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан үндсэн хөрөнгийн мэдээллийг иж бүрэн, үнэн зөв, бодиттой байх шаардлагыг хангаж бүрэн мэдээлээгүй байна.	
Дотоод аудитын чиглэл: Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актын хэрэгжилт.	
Шалгуур үзүүлэлт:	Илэрсэн алдаа, дутагдал:
Шилэн дансны тухай хуулийн 6.3.Энэ хуулийн 6.1.2-т заасан мэдээлэл дараах байдлаар илэрхийлэгдсэн байна: 6.3.5.хандив, тусламжийн хэмжээ, түүний зарцуулалт; Шилэн дансны тухай хуулийн 6.4.Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ: 6.4.5.цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр;	• Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 60,250.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийн мэдээллийг мэдээлээгүй • Тайлант хугацаанд 20 удаагийн 555,159.1 мянган төгрөгийн орлогын мөнгөн гүйлгээг мэдээлэхээс 2 удаагийн 77,595.5 мянган төгрөгийг мэдээлээгүй байна. • Тайлант хугацаанд 3 ААН байгууллагаас худалдан авсан 19 удаагийн 17,872.8 мянган төгрөгийн гүйлгээг өссөн дүнгээр мэдээлээгүй.
Шалтгаан	
Шилэн дансны шинэчилсэн цахим хуудсанд мэдээлэл байршуулах аргачлал, зааврыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй үйлдэл, эс үйлдэл.	
Үр нөлөө	
Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангах тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилт хангагдахгүй байх.	
Дүгнэлт: Тус байгууллага нь 2025 оны 3-р улирлын байдлаар шилэн дансанд 23 нэр төрлийн мэдээллийг 140 талбарт мэдээлэхээс хоцроосон мэдээлэл байхгүй, мэдээллийн үнэн зөв, бодиттой, иж бүрэн байх зарчмыг бүрэн хангасан байдлыг шалгахад 12 алдаа гаргасан байна	
Зөвлөмж:	
1. Шилэн дансны тухай хуулийн мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн мэдээлж байх;	

6.НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

Дорнод аймгийн Төв номын сангийн 2025 оны III улирлын байдлаарх төсөв санхүүгийн үйл ажиллагаанд илэрсэн алдаа, дутагдлын үр нөлөө, цаашид үүсэх эрсдэлийг үнэлээд дотоод хяналтыг сайжруулах шаардлагатай гэж дүгнэв.

Аудитаар илэрсэн алдаа дутагдалыг залруулах, аудитын тайлангаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг ханган ажиллаж, биелэлтийг цаглаварт хугацааны дотор ХШҮДАГ-т албан бичгээр хавсарган ирүүлэхийг мэдэгдье.

7. ЗӨВЛӨМЖ

Төсвийн шууд захирагч, захирал Н.Алтанцэцэг танаа

Хугацаа

Зөвлөмж 1. Дотоод хяналтын ажлын төлөвлөгөөний дагуу хяналт шалгалтыг зохион байгуулан, тайлангаар илэрсэн алдаа дутагдлыг залруулан, үр дүнг хамт олонд мэдээлж байх;

Зөвлөмж 2. Байгууллагын бүтэц, орон тоог хууль, тогтоомжийн дагуу шинэчлэн баталж, цалингийн зардлыг бууруулан үүссэн өр төлбөрийг барагдуулах;

2025 оны 12-р сарын 25-ны дотор

Зөвлөмж . Орон тоо батлагдсан эзгүй байгаа албан хаагчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэсэн төрийн албан хаагчид нэмэгдэл хөлсийг Хөдөлмөрийн тухай хуулийн дагуу олгох, төрийн албан хаагчийн нэмэгдлийг хууль тогтоомжийн дагуу олгох;

Нягтлан бодогч Г.Түмэнжаргал танд

Зөвлөмж . Шилэн дансны тухай хуулийн мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн мэдээлж байх;

2025 оны 12-р сарын 25-ны дотор

СОЁЛ, СПОРТ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ, ЗАЛУУЧУУДЫН ЯАМ